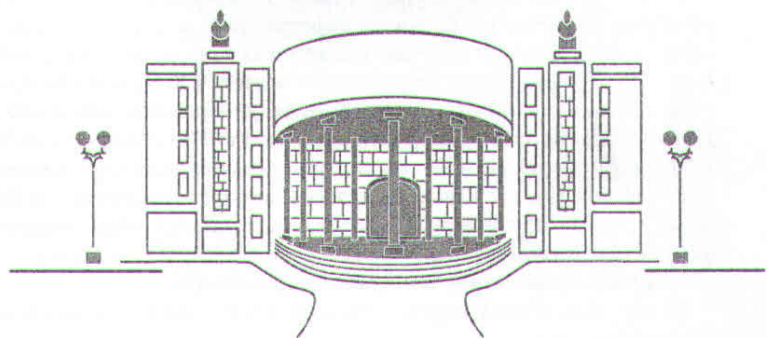

Київський університет імені Бориса Грінченка

Педагогічна освіта:

теорія і практика

Психологія
Педагогіка

Збірник
наукових праць

№ 25

Київ • 2016

УДК 37.01
ББК 74.0
П24

Засновники:

Київський університет імені Бориса Грінченка

Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з педагогіки (Бюлетень ВАК України № 11, 2009 р.) та психології (Бюлетень ВАК України № 7, 2010 р.).

Виходить двічі на рік.

Видається з грудня 2001 р.

Рекомендовано Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 3 від 31 березня 2016 р.)

Редакційна колегія:

Огнев'юк В.О., ректор Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України (головний редактор); Хоружа Л.Л., завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор (заступник головного редактора); Безпалько О.В., директор Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Беленька Г.В., заступник директора Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Лозова О.М., завідувач кафедри практичної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор психологічних наук, професор; Малихін О.В., професор кафедри теорії та історії педагогіки Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Мартиненко С.М., завідувач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Міляєва В.Р., завідувач НДЛ розвитку людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор психологічних наук, доцент; Олексюк О.М., завідувач кафедри теорії і методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Петрунько О.В., професор кафедри практичної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник; Сергєєнкова О.П., завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор психологічних наук, професор; Терентьєва Н.О., доцент кафедри теорії та історії педагогіки Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар); Чернуха Н.М., професор кафедри теорії та історії педагогіки Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Кевішас І., професор кафедри музики Вільнюського едукативного університету, доктор педагогічних наук, професор (Литва); Суходольська-Кулешиова Л.В., головний спеціаліст Відділення філософії освіти і теоретичної педагогіки Російської академії освіти, доктор педагогічних наук, професор (Росія); Огородська-Мазур Є., заступник декана факультету етнології та наук про освіту Сілезького університету в Катовіце, доктор хабілітований, професор (Польща); Хольц К., професор спеціальної педагогіки та психології Гейдельберзького університету освіти, доктор наук, почесний професор Київського університету імені Бориса Грінченка (Німеччина).

Відповідальна за випуск від редакційної колегії:

Козир М.В., доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Чернобровкін В.М., завідувач кафедри психології та педагогіки Національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор психологічних наук, професор; Бібік Н.М., головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України; Белехова Л.І., професор кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету, доктор філологічних наук, професор.

Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка : зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка / редкол. : Огнев'юк В.О., Хоружа Л.Л. [та ін.]. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. — № 25. — 144 с.

ISSN 2311-2409

У збірнику наукових праць розглядаються актуальні проблеми сучасної педагогічної та психологічної науки в історичному, методологічному, методичному аспектах, підбиваються підсумки експериментальних педагогічних та психологічних досліджень.

УДК 37.01
ББК 74.0

ISSN 2311-2409

© Автори публікацій, 2016
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016

Розділ I МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

<i>Вознюк О.В.</i> Системно-цільовий аспект холистичної парадигми освіти	4
<i>Панасенко Е.А.</i> Концепція історико-педагогічного дослідження: методологічний аналіз	11
<i>Тернопільська В.І.</i> Моделювання процесу формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців	16
<i>Асланов Г.А. огли</i> Здоров'я як цінність сучасної успішної особистості	23
<i>Печка Л.Є.</i> Ціннісне ставлення особистості до власного здоров'я: теоретичний аспект	28

Розділ II ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

<i>Хоружа Л.Л., Співакова І.Б.</i> Професійна діяльність учителя крізь призму педагогічної інноватики	34
<i>Пріма Р.М.</i> Формування професійної мобільності майбутнього вчителя: вектори наукових досліджень	40
<i>Побірченко Н.А.</i> Професійна культура психолого-педагогічної діяльності у розвитку міждисциплінарної науки	46
<i>Прошкін В.В., Панішева О.В.</i> Формування готовності майбутніх учителів математики до роботи в класах гуманітарного профілю	51
<i>Братко М.В.</i> Підготовка фахівців у коледжах: сучасні виміри та перспективи	57
<i>Козир М.В.</i> Інформаційний менеджмент — підґрунтя якості освітнього процесу ВНЗ	65
<i>Височина К.Ю.</i> Зміст і структура готовності майбутніх учителів музики до художньо-педагогічної інтерпретації вокальних творів для дітей	70

Розділ III ПСИХОЛОГІЯ ОСВІТИ

<i>Паламарчук Л.Б., Бабійчук С.М.</i> Особливості навчання обдарованих дітей	75
<i>Богущька А.А.</i> Самореалізація людей третього віку як психолого-педагогічна проблема	81
<i>Мірошніченко О.А.</i> Види мотивації особистості до професійної діяльності	87
<i>Пасічник Н.О.</i> Консультація для батьків з елементами тренінгової роботи «в садочок без сліз»	94
<i>Столярчук О.А.</i> Психологічні аспекти адаптації першокласників до умов навчання у ВНЗ	100
<i>Цветкова Г.Г.</i> Креативність як здатність викладачів вищої школи до створення нової педагогічної реальності	107
<i>Щербакова І.М., Вертель А.В., Дмитрук С.М.</i> Концептуалізація дослідження мотивів донорства крові	114

Розділ IV МЕТОДИЧНІ РОЗВІДКИ

<i>Дика Н.М.</i> Засвоєння лінгвістичних понять під час вивчення граматики як аспект формування мовної особистості	119
<i>Комарова І.А., Леохіна А.Н.</i> Педагогическая компетентность родителей в сфере защиты и обеспечения прав ребенка	126
<i>Руденко Н.М.</i> Математичний інструментарій вимірювання готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій на уроках математики	131
ДО УВАГИ АВТОРІВ ПУБЛІКАЦІЙ!	136
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ	137
УГОДА ПРО ПЕРЕДАЧУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ	143

УДК 37.013:001.825

Л.Л. Хоружа

ORCID id 0000-0003-4405-4847;

І.Б. Співакова

ORCID id 0000-0003-0605-8847

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ

Стаття містить теоретико-методологічні положення щодо осмислення феномену інноваційної діяльності педагога і вивчення різних аспектів розвитку готовності учителя до розуміння та впровадження інноваційного типу фахової діяльності. Подано результати експериментального дослідження щодо готовності вчителів до її виконання.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, компетентність, готовність учителя до інноваційної діяльності, методична робота.

© Хоружа Л.Л., Співакова І.Б., 2016

Вступ. Розвиток інноваційних процесів у системі професійно-педагогічної діяльності учителів зумовлений підвищенням вимог до рівня їхньої кваліфікації та соціальних очікувань щодо результатів цієї діяльності. Сьогодні школі потрібен учитель, який здатен творчо розв'язувати найрізноманітніші завдання, що виникають у педагогічній діяльності, бути готовим до «глибоко мотивованої діяльності, причому спроможним не тільки включатися в інноваційні процеси, а й бути їх ініціатором» (Туріщева Л.В., 2005, с. 89). Такий суспільний запит актуалізує проблему готовності фахівця не тільки до професійної діяльності в цілому, а й в умінні прогнозувати цілі та результати педагогічного впливу, проводити логічний аналіз навчального матеріалу, здійснювати його інформаційне структурування, будувати нові освітні моделі й приймати самостійні рішення та інше. До зазначеного слід додати і тенденцію інноваційного розвитку шкільної освіти в Україні, коли вчитель перетворюється з людини, яка транслює знання, на людину, здатну компетентно навчити учнів здобувати ці знання самостійно, прогнозувати та проєктувати процес навчання. Отже, активної розробки потребують сьогодні теоретико-методологічні засади формування педагога нової генерації, здатного до реалізації інноваційної освітньої політики як головної функції держави.

Метою статті є осмислення феномену інноваційної діяльності педагога і вивчення різних аспектів розвитку його готовності до впровадження педагогічних інновацій, визначення ролі методичної роботи у цьому процесі.

Основою активізації діяльності педагога щодо розуміння і впровадження педагогічних інновацій у сучасних умовах стає якісно нова організація методичної роботи загальноосвітнього навчального закладу. Визначення інноваційної складової у змісті й технологіях методичної діяльності педагога ЗНЗ є актуальним завданням професійно-педагогічної освіти. Процес організації методичної роботи вчителя у ЗНЗ має бути інноваційним за змістом і технологіями, що дозволить спрямувати його на розвиток професійної компетентності, залучити до науково-дослідної експериментальної роботи. Тому створення педагогічної інноватики пов'язане з переглядом традиційного змісту, форм, методів методичної роботи навчального закладу, суб'єктивної ролі вчителя у цьому процесі.

Слід згадати, що вперше ідея розвитку й формування у людини якостей і здібностей, які б дозволяли останній швидко адаптуватися до нових умов мінливого світу, долаючи труднощі, пов'язані зі сприйняттям нового, пролунала у 1979 р. у доповіді Римському клубу «Навчання без меж».

Elmendra M., Malitza M.). Саме тоді новий термін «інноваційне навчання» — який стимулює інноваційні зміни в культурній діяльності середовищі, реакцію на проблемні ситуації, котрі виникають у особистому та професійному житті людини (Botkin J.W., 1979, с. 15-16). Більшість розвинених країн світу без винятку (США, Великобританія, Німеччина, Франція) реагували на зазначене відповідними педагогічними реформами, головна мета яких — підготувати до інноваційних перетворень.

Важке значення має це завдання у діяльності педагога. Розвиток інтелектуального інноваційного потенціалу педагогічної спільноти передбачає її ознайомлення з науковим курсом, який характеризує інноваційні процеси у професійній діяльності вчителя.

Сучасних досліджень засвідчив, що останнім часом у педагогічних дослідженнях активно використовуються нові наукові терміни: інноваційний процес, інноваційна активність, інноваційний характер, інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, інноваційна парадигма тощо. При цьому аналіз сутності поняття «інновація» виявив, що воно використовується в контексті означення різних явищ освіти і освітнього процесу (М. Бургін, Л. Ващенко, Л. Даниленко, І. Демиденко, Ю. Карпова, Л. Ляудіс, Т. Поніш, Л. Подимова, П. Щедровицький, М. Шербекова). Незважаючи на певні відмінності трактування явища, що визначається поняттям «інновація», усі дослідження пов'язують його з виникненням нового, відмінного від того, що вже є.

Таким чином, інновація — це процес і результат створення нового в будь-якій сфері діяльності людини. Інновація може зачіпати як окремі структурні елементи цієї діяльності, так і її цілісності. У першому випадку інновація є проявом удосконалення, оптимізації діяльності, у другому — її повного оновлення, тобто якісного перебудовування. У контексті професійної діяльності педагога інновації характеризують її як таку, що постійно удосконалюється, перебуває у стані розвитку. Рациональна природа інновацій дає підставу для її дослідження у структурі особистості педагога. Її основні характеристики, що виникає внаслідок процесу підготовки до професійно-педагогічної діяльності та інтегрує у своєму змісті всі складові: когнітивну, емоційну, операційно-процесуальну. Самостійна взаємодія педагога з інноваційно-розвивальними процесами у професійній діяльності актуалізує проблему розвитку в нього здатності до здійснення інновацій у професійно-педагогічній діяльності в системі методичної роботи в освітньому навчальному закладі.

Останнім часом у педагогіці професійної діяльності активно використовуються і вивчаються такі терміни, як «ключова компетентність», «методична компетентність». Інноваційний ком-

понент є невід'ємною частиною ключових і предметних компетентностей учителя. Формування готовності педагога до здійснення інноваційної діяльності передбачає наявності:

- теоретичного мислення;
- здатності до планування;
- креативності;
- творчих та прогностичних здібностей;
- здатності до спільної праці (корпоративності);
- спрямованості на досягнення успіху;
- високого рівня розвитку окремих психологічних функцій (концентрації уваги, селективності пам'яті тощо).

Нові підходи до організації науково-методичної діяльності вчителів у контексті інноваційності змінюють її сутність та якість. Модернізація і оновлення системи методичної роботи у школі у сучасній педагогічній літературі вирішується з таких позицій:

1) створення інноваційних моделей навчального процесу (М. Кларін, О. Мороз, Л. Подимов, В. Сластьонін);

2) формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної педагогічної діяльності (Т. Демиденко, І. Гавриш, Н. Клокар, З. Сафіна);

3) використання інноваційних педагогічних технологій (І. Богданова, В. Бондар, О. Євдокімов, О. Кіашко, О. Пехота, Г. Селевко);

4) організаційно-методичне забезпечення інноваційних процесів (В. Бордовський, П. Стефаненко, М. Чегодаєв, В. Яковлев).

Осмісленню професійної діяльності педагога у контексті феномену інноватики допомагає аналіз теоретичних підходів до визначеної проблеми.

Так, філософи підкреслюють, що активність людини набуває якості діяльності з моменту включення до цього процесу її свідомості. Саме діяльнісне ставлення до світу притаманне лише людині й стосується такого рівня, за яким спосіб організації цього життя регулюється і спрямовується свідомістю. Особливістю діяльності, а саме умов підвищення її ефективності, є те, що цілеспрямовані зміни і перетворення середовища, що оточують людину, здійснюються на підставі засвоєння і розвитку форм культури, які існують у сьогоденні (М. Дьомін, О. Нікіфоров).

Важливою є психологічна концепція готовності, яка розглядалася В. Д'яченко, Л. Кандибович, К. Дурай-Новаковою, А. Ліненко та іншими вченими. Поняття «готовність» вивчається в контексті професійної підготовки фахівців, однак в умовах безпосередньої практичної діяльності педагога вона являє особливий психічний стан, що виникає як прояв якісного новоутворення у структурі особистості на певному етапі її розвитку. Стан готовності — це вибіркова активність особистості у процесі виконання діяльності. Суттєво, що саме готовність до інноваційної професійно-педагогічної діяльності забезпечує не тільки її ефективне

виконання, але й можливість подальшого вдосконалення. Характерною особливістю означеного новоутворення у структурі особистості педагога є те, що вона виникає на ґрунті засвоєння певної предметної діяльності. Тобто готовність учителя до здійснення професійно-педагогічної діяльності на засадах інноватики може виникнути тільки у процесі поєднання теорії і практики фахової підготовки. Готовність до інноваційної діяльності має характер метадіяльності, що впливає на різні сторони професійного самовизначення.

Отже, готовність до інновацій — це окремий випадок прояву більш широкого і складного новоутворення у структурі особистості учителя, чим є його готовність до професійно-педагогічної діяльності. Особливість готовності до інновацій полягає в наявності у педагога прагнення до розвитку, вдосконалення, оптимізації своїх професійних дій, досягнення відповідних результатів своєї діяльності. Ознаками прояву цієї готовності у педагога виступають:

- емоційно-позитивне ставлення до проблем учня як суб'єкта педагогічного процесу, упевненість у можливості їх вирішення засобами гнучкої організації педагогічної діяльності через оновлення змісту, методів і форм здійснення навчально-виховного процесу;

- обізнаність із закономірностями та сучасними тенденціями розвитку освіти, новими технологіями та авторськими методиками навчання й виховання, нововведеннями у педагогічній галузі;

- уміння критично оцінювати продуктивність своїх дій і гнучко змінювати їх залежно від ситуації, можливостей і мети навчання учня в умовах, коли цільовий, змістовий та технологічний компоненти освітнього процесу набувають інноваційного характеру;

- усталена потреба до вдосконалення, оптимізації спілкування з учнями на засадах критичного ставлення до свого та інноваційного педагогічного досвіду, гнучкості знань, потреб, світогляду, загальнолюдських цінностей тощо.

Сучасні наукові дослідження філософів і психологів засвідчують, що інновації у професійній діяльності педагога мають два джерела — суб'єктивне і об'єктивне. Суб'єктивне визначається особливостями індивідуальної свідомості педагога, а саме — його відкритістю до сприйняття нового, незалежністю від стереотипів і шаблонів. Створюючи у свідомості ідеальну модель діяльності, педагог, як суб'єкт діяльності, визначає її загальну спрямованість, свою мету, мобілізує свій психічний стан, знання, вміння та навички на відтворення цієї моделі. Свідомість регулює внутрішнє намагання педагога до активного пошуку, створення нових зразків професійної діяльності, вибору серед них найбільш доцільних. Але чи буде це намагання реалізовано, залежить від зовнішніх, соціальних

обставин, що обмежують той простір, у якому учитель як суб'єкт діяльності може реалізувати свої творчі задуми й прагнення.

У процесі методичної діяльності вчителя зовнішні та внутрішні передумови інновацій набувають свого конкретного виразу в системі взаємодії «вчитель—учень». Аналіз означених стосунків з позиції методологічного принципу саморегуляції, єдності свідомості та діяльності особистості дає підстави для визначення умов, наявність яких має забезпечувати готовність педагогів до інновацій у професійній діяльності, а саме:

- введення нових за своїм характером методичних завдань, які мають творчий характер і є соціально значущими для особистості;

- практичне й рефлексивне засвоєння педагогами способів спільної творчої діяльності (інтелектуальних, креативних, комунікативних);

- підготовка вчителя до використання інноваційних педагогічних технологій, формування потреби в інноваційній діяльності;

- використання нових систем навчання, сучасних форм і методів навчання, орієнтованих на формування в учнів умінь самостійно здобувати знання при активному використанні засобів інформації та комунікації;

- забезпечення особистісного самовизначення педагога відповідно до предмета, змісту, мети й способів здійснення педагогічної діяльності;

- наявність свободи вибору в процесі конструювання індивідуальних проектів цієї діяльності;

- персоналізація методичної діяльності, формування професійно-особистісних якостей, інноваційних якостей; створення гнучкої особистісно орієнтованої системи неперервної педагогічної освіти; надання можливостей кожному педагогові підвищувати загальнокультурний, кваліфікаційний та інноваційний рівень.

Ці завдання окреслюють лише контури змін щодо організації методичної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі, які можна розглядати як необхідний та закономірний процес упровадження нововведень у практику роботи ЗНЗ. Вони сприяють оновленню і підвищенню ефективності освітнього процесу порівняно з традиційною системою шкільної освіти та формуванню у вчителя здатності до інноваційної діяльності, постійного професійного вдосконалення.

Формування готовності педагога до інноваційної діяльності здійснюється завдяки трансформації методичної роботи в науково-методичну, коли змінюються підходи до її організації, принципи, конкретизується мета та завдання, чітко визначаються зміст і технології.

Ефективність методичної роботи щодо розвитку інноваційної діяльності педагога залежить від врахування системи методологічних підходів

принципів. Так, український дослідник Л. Ващенко у своїй монографії виокремлює такі з них:

- синергетичний — дає змогу осмислити ті процеси, що відбуваються в сучасній освіті, й зробити належні висновки щодо організації інноваційних процесів та управління ними;
- аксіологічний — вивчити феномен педагогічних інновацій водночас із позицією задоволення потреб людини і вирішення завдань гуманізації суспільства;
- еволюційно-цивілізаційний — розглядати процеси самоорганізації та розвитку соціальних систем як єдиний і цілісний еволюційний процес у системі Універсуму (Всесвіту), що підпорядковується єдиному універсальному алгоритму загального саморозвитку;
- антропологічний — сформувати знання про психологію мотивації особистості до діяльності та розвитку. Змінює ролі особистості в освітній системі;
- екзистенційний — встановлювати нові людські стосунки, де чільне місце посідає процес обміну цінностями як основними гуманістичними категоріями;
- гносеологічний — пізнати дійсність в окремих проявах і в цілому;
- структуралістичний — вивчити, описати та пояснити ті продукти людської духовно-культурної діяльності, які набували узагальненої форми для певних історичних періодів;
- діяльнісний, або процесуальний, — віднайти загальну стратегію розвитку систем, у тому числі інноваційного, згідно з теорією процесів;
- соціокультурний — сприймати амбіваlettність стану освіти, що зумовлена, з одного боку, інноваційним розвитком, з іншого — тим, що руйнує його (Ващенко Л.М., 2005, с. 180).

Отже, для розвитку здатності (готовності) педагога до інноваційної діяльності у системі методичної роботи загальноосвітнього навчального закладу необхідно передбачити реалізацію різних її аспектів, а саме:

- організаційно-педагогічний — створення єдиної керуючої системи, розбудова організаційної структури; наявність нормативно-правових документів і власної локально-нормативної бази, що відображає специфіку роботи ліцею; реалізація на основі сучасних підходів основних функцій управління, наповнених новим змістом; випередження процесом змін, що знайдуть своє відображення в побудові моделі випускника ліцею, у розробці та реалізації освітньої програми розвитку ЗНЗ; комплексно-цільових програм і соціальних проектів, їх сервісне та методичне забезпечення і координація; налагодження нових комунікативних зв'язків у єдиному освітньому просторі країни;

- дидактично-методичний — діагностика професійних можливостей і запитів педагогів; забезпечення інформованості учасників освітнього

процесу про актуальні проблеми розвитку освіти з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; реалізація компетентнісного, особистісно зорієнтованого підходу в процесі підвищення професійного рівня педагогів; наявність зворотного зв'язку, інформування громадськості про результати, що досягаються; стимулювання і підтримка ініціативи та творчої активності учнів і вчителів шляхом залучення до дослідної, дослідно-експериментальної діяльності, спонукання до участі в професійних і творчих конкурсах;

- психолого-педагогічний — наявність сприятливого психологічного клімату в колективі; прийняття узгоджених цінностей і цілей розвитку закладу, переконаність у необхідності та можливості їх реалізації; наявність узгоджених уявлень про пріоритети та стратегії розвитку закладу; позитивна мотивація педагогів і школярів до інноваційної і творчої діяльності; спрямованість на забезпечення високої якості освіти, підготовка випускника до продовження освіти впродовж життя;

- технологічний — відображає процес засвоєння учителем фундаментальних і прикладних знань; рефлексивність пізнавальних дій розвиває інноваційний тип мислення фахівця, його практичні навички і вміння. У системі методичної роботи загальноосвітнього закладу розрізняють освітні, розвивальні та виховні технології.

Реалізація сукупності складових системи методичної роботи у загальноосвітньому закладі щодо розвитку готовності вчителів до інноваційної діяльності можна підтвердити результатами експериментальної роботи. Так, у 2014–2015 навчальному році у регіональному експериментальному загальноосвітньому навчальному закладі міста Києва Кловському ліцеї було проведено дослідження щодо аналізу готовності педагогічного колективу ліцею до інноваційної діяльності. Використання сукупності діагностичних методик уможливило вивчення різних аспектів готовності педагогів до інноваційної діяльності. На рис. 1 подано узагальнені результати діагностики.

Аналіз результатів дає підстави для висновку про інноваційний потенціал педагогічного колективу ліцею та вказує на необхідність інноваційних змін щодо організації науково-методичної діяльності навчального закладу.

Висновок. Таким чином, визначення теоретико-методологічних положень педагогічної інноватики, цілеспрямована науково-методична робота у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі щодо розвитку готовності педагога до інноваційної діяльності дозволить не тільки сформувати фахівця з новим типом мислення, здатного продукувати нові ідеї, шукати шляхи модернізації змісту та технологій шкільної освіти, але і підвищити якість освітнього процесу загальноосвітнього навчального закладу, створити відповідні умови для професійної самореалізації учителів.

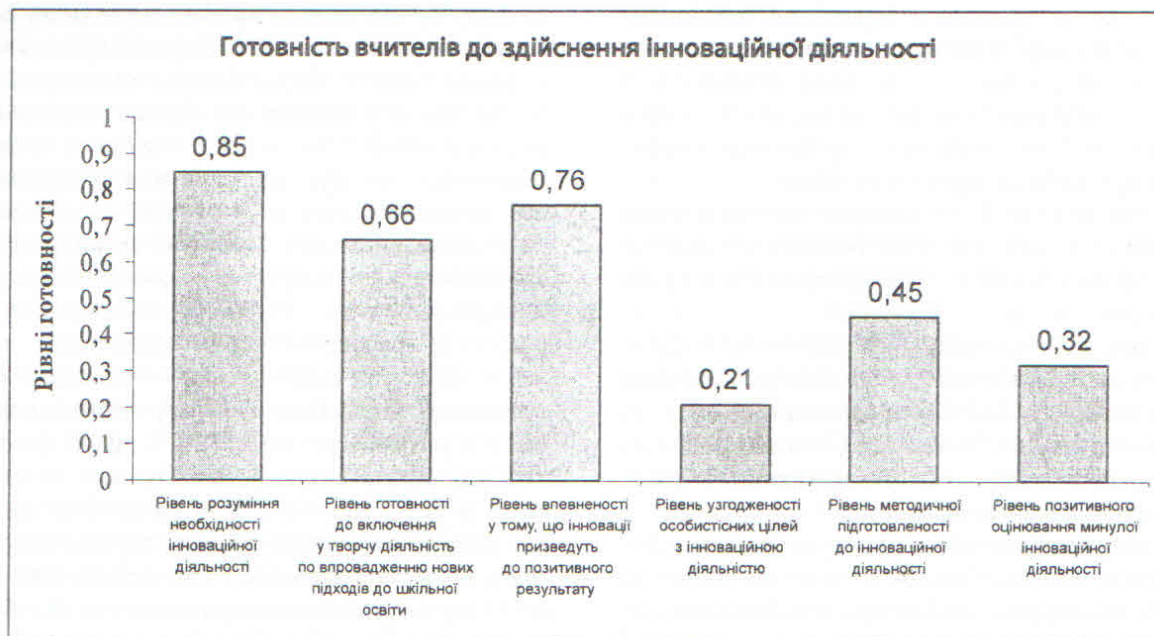

Рис. 1. Кількісні показники розвитку різних складових готовності вчителів до здійснення інноваційної діяльності

ДЖЕРЕЛА

1. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : монографія / Л.М. Ващенко. — К. : Тираж, 2005. — 380 с.
2. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / С.И. Гессен ; отв. ред. и сост. П.В. Алексеев. — М. : Школа-Пресс, 1995.
3. Карпова Ю.А. Введение в социологию инноватики : учеб. пособ. / Ю.А. Карпова. — СПб. : Питер, 2004. — 192 с.
4. Левина М.М. Технологии профессионального педагогического образования : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / М.М. Левина. — М. : Издательский центр «Академия», 2001. — 272 с.
5. Модернізація системи вищої освіти : соціальна цінність і вартість для України : монографія. — К., 2007. — 257 с. — (Серія «Модернізація вищої освіти: світоглядно-педагогічні проблеми»).
6. Попова О.В. Шляхи формування готовності майбутніх вчителів до інноваційної діяльності / О.В. Попова // Сучасні освітні технології : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. — Харків : ХДПУ, 2001.
7. Туріщева Л.В. Психологія управління / Л.В. Туріщева ; Психологічний портрет учителя / В.П. Мушинський. — Х. : Вид. група «Основа», 2005. — 160 с.
8. Шафран О. Сучасні підходи до проблеми інноваційної підготовки майбутнього педагога / О. Шафран // Рідна школа. — 2007. — № 9. — С. 31–33.
9. Botkin J.W. No Limits to Learning. A Report to the Club of Rome / Botkin J.W., Elmadjra M., Malitza M. — Oxford etc., 1979. — P. 25–30.
10. Jacob W.J. Interdisciplinary Trends in Higher Education [Електронний ресурс] / W.J. Jacob // Palgrave Communications 1, Article number : 15001 (2015). — DOI: 10.1057 / palcomms.2015.1. — Режим доступу : <http://www.palgrave-journals.com/articles/palcomms20151>

REFERENCES

1. Vashchenko L.M. Upravlinnia innovatsiinyh protsesamy v zahalnyi serednii osviti rehionu [Management of Innovative Processes in General Secondary Education in Region] : monohrafiia / L.M. Vashchenko. — K. : Tyrash, 2005. — 380 s. (Ukrainian).
2. Gessen S.I. Osnovy pedagogiki. Vvedeniie v prykladnuui fylosofiiu [Fundamentals of Pedagogy. Introduction into Applied Philosophy] / S.I. Gessen ; отв. red. i sost. P.V. Alekseev. — M. : School Press, 1995 (Russian).
3. Karpova Yu.A. Vvedeniie v sotsiologiiu innovatiki [Introduction to Sociology of Innovations] : ucheb. posob. / Yu.A. Karpova. — SPb. : Peter, 2004. — 192 s. (Russian).

4. Levina M.M. Tekhnologii professionalnogo pedagogicheskogo obrazovannya [Professional Teaching Technologies Education] : ucheb. posob. dlia stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenii / M.M. Levina. — M. : Publishing center «Akademii», 2001. — 272 s. (Russian).
5. Modernizatsiia systemy vyshchoi osvity: sotsialna tsinnist i vartist dlia Ukrainy [Modernization of Higher Education: Social Value and Cost for Ukraine] : monohrafiia. — K., 2007. — 257 s. — (Seriia «Modernizatsiia vyshchoi osvity: svitohlyadno-pedahohichni problemy») (Ukrainian).
6. Popova O.V. Shliakhy formuvannia hotovnosti maibutnikh vchyteliv do innovatsiynoi diialnosti [Ways of Formation of Future Teachers Readiness for Innovate Activity] / O.V. Popova // Suchasni osvitni tekhnolohiyi: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Modern Educational Technologies: Materials of Ukrainian Scientific-Practical Conference]. — Kharkov: HDPU, 2001 (Ukrainian).
7. Turishcheva L.V. Psykholohiia upravlinnia [Psychology of Management] / Turishcheva L.V. ; Psykholohichniy portret uchytelia [Psychological Portrait of Teacher] / V.P. Mushynskiy. — X. : Ed. Group «Basis», 2005. — 160 s. (Ukrainian).
8. Shafran O. Suchasni pidkhody do problemy innovatsiynoi pidhotovky maibutnoho pedahoha [Current Approaches to Problem of Innovative Training of Future Teachers] / O. Shafran // Ridna shkola. — 2007. — № 9. — S. 31–33 (Ukrainian).
9. Botkin J.W. No Limits to Learning. A Report to the Club of Rome / Botkin J.W., Elmadjra M., Malitza M. — Oxford etc., 1979. — P. 25–30 (English).
10. Jacob W.J. Interdisciplinary Trends in Higher Education [Електронний ресурс] / W.J. Jacob // Palgrave Communications 1, Article number : 15001 (2015). — DOI: 10.1057 / palcomms.2015.1. — Режим доступу : <http://www.palgrave-journals.com/articles/palcomms20151> (English).

Хоружая Л.Л., Спивакова И.Б.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УЧИТЕЛЯ СКВОЗЬ ПРИЗМУ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ИННОВАТИКИ

Статья содержит теоретико-методологические положения по осмыслению феномена инновационной деятельности педагога и изучению различных аспектов развития готовности учителя к пониманию и внедрению инновационного типа профессиональной деятельности. Представлены результаты экспериментального исследования о готовности учителей к ее выполнению.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, компетентность, готовность учителя к инновационной деятельности, методическая работа.

Khoruzha L.L., Spivakova I.B.

TEACHER'S PROFESSIONAL ACTIVITIES THROUGH PRISM OF PEDAGOGICAL INNOVATION

The article deals with theoretical and methodological issues relating to the understanding of the phenomenon of innovative activity of the teacher and the study of various aspects of readiness of the teacher to implement an innovative type of professional activity. It presents the results of experimental studies of teachers' readiness to implement it.

The basis for the revitalization of the teacher in understanding and implementing pedagogical innovations in modern conditions is qualitatively new management of methodical work of an educational institution. Defining innovative component technologies in the content and methodology of the teacher CEI is an urgent task vocational teacher education. The process of teachers' methodical work at CEI may be innovative by content and technology that will allow it to direct the development of professional competence, to engage in scientific, research, and experimental work. The creation of pedagogical innovation is associated with the revision of traditional content, forms, methods, methodical work of the institution, the subjective role of the teacher in the process.

The commitment to innovation is a special case of manifestation of broader and more complex growth in the structure of the teacher's personality, what is his readiness to professional and educational activities. Peculiarity of the commitment to innovations involves teacher's desire for development, improvement and optimization of his professional activity, and achievement appropriate results.

Thus, the definition of theoretical and methodological approaches to educational innovation, focused scientific and methodological work in modern comprehensive educational institution according to teacher's readiness to innovative activity will allow to form a professional with a new type of thinking able to produce new ideas, search the ways to modernize the content and technology of school education as well as to improve the quality of educational process at comprehensive educational institution, to create appropriate conditions for teachers' professional self-realization.

Key words: innovation, innovative activity, competence, teacher's readiness for innovative activity, methodical work.

Стаття надійшла до редакції 25.01.2016

Прийнято до друку 27.01.2016

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

- Психологія
- Педагогіка

Збірник наукових праць № 25

За зміст поданих матеріалів відповідають автори.

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності *М.М. Прядко*
Відповідальна за випуск *А.М. Даниленко*

Над виданням працювали: *Н.І. Гетьман, Л.В. Потравка, Л.Ю. Столітня,*
Т.В. Нестерова, Н.І. Погорелова

Поліграфічна група: *А.А. Богадельна, Д.Я. Ярошенко, О.М. Дзень,*
Г.О. Бочарник, В.В. Василенко

Підписано до друку 14.06.2016 р. Формат 60х84/8.

Ум. друк. арк. 16,74. Обл.-вид. арк. 19,52. Наклад 100 пр. Зам. № 6-077.

Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.